

Наталія О.Макаренко¹, Михайло О. Гуменний²

КЛЮЧОВІ ФАКТОРИ ВПЛИВУ НА ЕФЕКТИВНІСТЬ УПРАВЛІННЯ ЛОГІСТИЧНИМИ СИСТЕМАМИ АГРАРНИХ ПІДПРИЄМСТВ

Статтю присвячено дослідженню ключових факторів впливу на ефективність управління логістичними системами аграрних підприємств. Обґрунтовано актуальність об'єктивного оцінювання рівня розвитку логістичних систем у стратегічному ракурсі. У дослідженні систематизовано наукові підходи вітчизняних дослідників щодо проблеми отримання і максимізації логістичних ефектів через використання системного та інтегрального підходів. На основі фінансових показників аграрних підприємств-конкурентів Сумської області проаналізовано динаміку обсягу і частки логістичних витрат в загальних витратах та проведено їх групування за окремими елементами логістичних систем досліджуваних аграрних підприємств. Запропоновано використання системи ключових показників ефективності логістичних систем аграрних підприємств, зокрема формування комплексного показника надійності до кожної з ланок логістичної системи підприємства і як заключний етап оцінки ефективності логістичних систем підприємств – здійснено розрахунок інтегрального показника. Вивчення кількісних залежностей рентабельності операційної діяльності через інтегральний показник ефективності логістичних систем від комплексний показників надійності логістичних систем за досліджуваними підприємствами показує високі рівні кореляції даних показників, що підтверджує наявність значного впливу логістичної діяльності підприємств на їх ефективність і в оперативному, і в стратегічному ракурсах. Зроблено висновок, що універсальним підходом для повномірного оцінювання логістичних систем аграрних підприємств виступає комплексний інтегративний підхід, що уможлиблює повноцінність оцінки логістичних систем аграрних підприємств із врахуванням усіх актуальних напрямків діяльності та також розширення і поглиблення в подальшому сфери оцінювання логістичної діяльності в стратегічному напрямку. Перспективи подальших досліджень пов'язані з поглибленням управління конкурентоспроможністю логістичних систем як основи стратегічного розвитку агровиробників.

Ключові слова: логістична система, логістичні витрати, аграрні підприємства, коефіцієнти надійності логістичних підсистем, управління логістикою аграрних підприємств, логістичний ефект.

Табл. 6. Рис. 1. Літ. 14.

DOI: 10.32752/1993-6788-2026-1-295-505-515

¹ [ORCID.org/0000-0001-7354-5122](https://orcid.org/0000-0001-7354-5122)

² [ORCID.org/0000-0003-1205-0729](https://orcid.org/0000-0003-1205-0729)

Makarenko Nataliia, Humennyi Mykhailo

KEY FACTORS INFLUENCE ON THE EFFICIENCY OF MANAGEMENT OF LOGISTICS SYSTEMS OF AGRICULTURAL ENTERPRISES

The article is devoted to the study of key factors influencing the efficiency of management of logistics systems of agricultural enterprises. The relevance of objective assessment of the level of development of logistics systems in a strategic perspective is substantiated. The study systematizes the scientific approaches of domestic researchers to the problem of obtaining and maximizing logis-

¹ Sumy National Agrarian University. Ukraine.

² Sumy National Agrarian University. Ukraine.

tics effects through the use of systemic and integral approaches. Based on the financial indicators of competing agricultural enterprises of the Sumy region, the dynamics of the volume and share of logistics costs in total costs are analyzed and their grouping is carried out by individual elements of the logistics systems of the studied agricultural enterprises. The use of a system of key indicators of the efficiency of logistics systems of agricultural enterprises is proposed, in particular, the formation of a complex indicator of reliability for each of the links of the enterprise's logistics system and, as the final stage of assessing the efficiency of the enterprises' logistics systems, the calculation of an integral indicator is carried out. The study of quantitative dependences of the profitability of operating activities through the integral indicator of the efficiency of logistics systems on the complex indicators of the reliability of logistics systems for the studied enterprises shows high levels of correlation of these indicators, which confirms the presence of a significant impact of the logistics activities of enterprises on their efficiency in both operational and strategic perspectives. It is concluded that a universal approach for a full assessment of the logistics systems of agricultural enterprises is a complex integrative approach, which makes it possible to fully assess the logistics systems of agricultural enterprises, taking into account all relevant areas of activity, as well as to expand and deepen in the future the scope of assessing logistics activities in a strategic direction. Prospects for further research are related to the deepening of the management of the competitiveness of logistics systems as the basis for the strategic development of agricultural producers.

Keywords: logistics system, logistics costs, agricultural enterprises, reliability coefficients of logistics subsystems, logistics management of agricultural enterprises, logistics effect.

Peer-reviewed, approved and placed: 09.01.2026.

Постановка проблеми. Вимоги сьогодення змушують більшість підприємств усе частіше широко використовувати в своїй діяльності сучасні інструменти логістики задля досягнення вищого рівня конкурентоспроможності на ринках та досягнення стратегічної цілі. На визначеному етапі розвитку логістичної системи та ланцюгів аграрного підприємства виникає проблема в об'єктивному оцінюванні його рівня розвитку у стратегічному ракурсі. Оцінка ефективності залишається питанням, котре є досить актуальним із-за особливості організації управління будь-якими суб'єктами господарської діяльності. Формування конкурентних стратегій управління логістичною діяльністю аграрних підприємства не є винятком, так як основною перевага проявляється в економії та підвищенні ефективності їх діяльності та досягнення конкурентних переваг.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Питаннями оцінки ефективності логістичних систем суб'єктів господарювання займалися науковці, серед яких особливо слід відмітити роботи, в котрих досліджувалися проблеми отримання і максимізації логістичних ефектів – Н. М. Гуржій, А.І. Оверченко [2]. О.М. Ковбаса, Д.С. Холохоренко, Д.Р. Чалий [5]; оптимізація логістичного циклу – О.А. Грушенко, С.С. Залюбовська, Г.Г. Майсурадзе [1], В.І. Даниленко, Т.В. Боровик, О.В. Майборода [3]; оптимізація логістичних витрат – О.Є. Кузьмін, О.Б. Телішевська [6], О.І. Карінцева, М.О. Харченко, Ю.О. Мазін, К.С. Фалько [4], С. Кулакова, А. Калембет, Д. Подкопова [7], І. Яремко [14]; та які вирішували питання оцінювання ефективності логістичної діяльності комплексно, пропонуючи до використання системний та інтегральний підхід – А.С. Мохненко, О.Б. Наумов, О.О. Чмут [10], Р.В. Нестеренко [11], О.М. Сумець [12].

Мельникова К. В. поглибила дослідження логістичних ефектів та запропонувала диференціювання на ефект великих систем, які

характеризуються рівнями гнучкості, надійності, простоти, економічності, зручності організації логістичних систем; ефекту синергії, котрий набуває масштабності через функціональність синергії, інтеграційності, тобто цільової синергії; ефекту випрямовування потоків, який виникає за рахунок покращення процесів транспортування, зберігання, взаємовідносин з постачальником тощо. Науковець пропонує визначати ефективність як відношення отриманого рівня економії за усіма напрямками до загальних затрат на функціонування логістичних систем [8, с. 285].

Ми вважаємо, що даний метод дозволяє виявити найважливіші і другорядні показники ефективності логістичної діяльності, що знайшли своє відображення у сучасних наукових школах і вважаються пріоритетними при дослідженні такого виду господарської діяльності

Метою дослідження є визначення ключових факторів впливу та розрахунок інтегральних показників оцінки рівня ефективності управління логістичними системами аграрних підприємств.

Основні результати дослідження. Розрахунок величини логістичних затрат аграрних підприємств виступає проблемою, що потребує рішення при впровадженні особливих рекомендацій чи положень до їх визнання, оцінювання та облікування. Існуючі стандарти бухгалтерського обліку та нормативна база [14] не забезпечують комплексної оцінки логістичних затрат підприємств, а вони обліковуються в складі операційних затрат, що входять до повної собівартості продукції, а також в складі адміністративних, інших операційних затрат та затрат на збут. Задля визначення загальної суми логістичних затрат, вважаємо доцільним відкриття аналітичного рахунку і субрахунків до рахунків класу «Витрати діяльності» з метою деталізації відповідних компонентів логістичних затрат.

Вирішення цього питання уможливується через використання баз даних, що формуються через веб-опитування підприємств відносно рівня їх логістичних затрат. При цьому на відкритих веб-сайтах проводиться чітко структуроване анкетування підприємств, де вказуються затрати на транспортування, зберігання, інвентаризацію, логістичний сервіс та адміністративні затрати. Методику визначення логістичних затрат залишають незмінною та використовують аналітики всього світу конкретно для складання прогнозу і визначення рівня логістичних затрат. Вагомою перевагою пропонованих даних виступає те, що вони визначаються у відсотках до обсягів продажу [7, с. 26].

Погоджуємося із О.Є. Кузьмінім та О.Б. Телішевською, що стратегічну роль логістики можна розглядати як оптимізацію інтересів «вигоди – витрати» для всіх учасників логістичного ланцюга. Прийнято вважати, що головною умовою стійкості логістичного ланцюга є рівність відносин вигод до витрат кожного підприємств [6, с.233].

Рівень надійності виступає основою ефективності логістичних систем аграрних підприємств, для забезпечення якого необхідно здійснювати управління процесами планування усіх ланок системи в конкретних умовах функціонування. Першим етапом оцінки буде відбір і обґрунтування системи показників, які використовуватимуться в господарствах. Основним показником, що характеризує ефективність роботи підприємств є чистий прибуток. Сума

затрат при цьому прямо впливає на його величину. Проаналізувавши тенденцію його зміни і співвідношення величини логістичних затрат і прибутку, можна визначити наскільки в тій або іншій мірі ефективно працюють підприємства і рівень надійності їх логістичних систем. Якщо проаналізувати вплив кожної складової логістичної системи на зміну прибутку, то можна провести оцінку їх вагомості, а одержані результати використовувати як базові при формуванні моделі логістичного управління ризиками підприємств.

Аграрні підприємства деяку частину своїх затрат відносить до групи «логістичних». Їхня сума може коливатися в межах 5-12 % і зростати під впливом зовнішніх і внутрішніх факторів. Основні фактори, що змінюють величину логістичних затрат підприємства охарактеризовано в табл. 1.

Таблиця 1. Фактори впливу на зміну величини логістичних затрат аграрних підприємств, на основі [14]

Фактори	Середовище		Елемент логістичної системи				
	ЗС	ВС	S	P	C	W	M
Ускладнення ланцюгів постачання		+	+				
Зміни в системі замовлень		+	+				
Зміни вимог споживача	+	+		+		+	
Зміни цін на пальне	+				+		
Зміна структури логістичного персоналу		+	+	+	+	+	+
Зміна планів виробництва		+		+			
Інші незаплановані затрати	+	+	+	+	+	+	+

Примітка: ЗС, ВС – зовнішнє і внутрішнє середовище відповідно; S – постачання, P – виробництво, C – транспортування, W – збут, M – складування.

Доводиться констатувати, що нині відсутня конкретна методика, котра б дозволила в повній мірі виокремити логістичні затрати. Логістичні аналітики, які займалися даною проблематикою, зробили суттєвий крок в даному напрямку, дозволивши визначити їх питому вагу в структурі загальних витрат аграрних підприємств (табл. 2).

Таблиця 2. Типова структура логістичних витрат в аграрних підприємствах, на основі [9]

Статті логістичних витрат	Частка у виручці від реалізації, %	Елемент логістичної системи*
Витрати на закупівлю	0,15	П
Виробничі логістичні витрати	0,30	В
Витрати на збут	0,20	З
Складські витрати	3,00	С
Витрати на транспортування	1,00	Т
Витрати на управління матеріальними потоками	0,25	П, В
Витрати на логістичне адміністрування	0,20	П, В, Т, З, С
Витрати на сервіс	0,30	З
Всього	5,40	-

Примітка*: П – постачання; В – виробництво; Т – транспортування; З – збут; С – складування

Другий етап оцінки ефективності логістичної діяльності передбачає створення бази даних показників оцінки на основі форм звітності підприємств – балансу та звіту про фінансові результати. Необхідно використовувати методику оцінки ефективності на основі дослідження структури логістичних затрат по відношенню до прибутку. При цьому логістичні витрати розраховуються через їх виділення зі статей витрат: операційних витрат; адміністративних витрат та витрат на збут [5, с.244].

Адміністративні витрати і витрати на збут містяться у річній звітності підприємства, в той час як переважна частина загальновиробничих витрат міститься в структурі інших операційних витрат аграрних підприємств (табл. 3).

Таблиця 3. Динаміка обсягу і частки логістичних витрат в загальних витратах аграрних підприємств (в середньому за 2022-2024 рр.), розраховано авторами на основі фінансової звітності аграрних підприємств

Показники	Аграрні підприємства					
	ПП «Надь»		СТОВ «Перемога»		ТОВ «Бееве»	
	тис.грн	%	тис.грн.	%	тис.грн.	%
Загальновиробничі витрати, тис.грн.	42956	94,0	5795	83,7	120768	92,1
Логістичні витрати в складі загальновиробничих витрат	1632	3,8	290	5,0	7367	6,1
Адміністративні витрати, тис.грн.	1816	3,9	339	4,9	10318	7,8
Логістичні витрати в складі адміністративних витрат	87	4,8	26	7,7	815	7,9
Витрати на збут, тис.грн	936	2,1	791	11,4	93	0,1
Логістичні витрати в складі витрат на збут	616	65,8	364	46,0	45	48,7
Разом сукупні витрати	45708	100,0	6925	100,0	131179	100,0
Разом логістичні витрати	2335	5,1	680	9,8	8227	6,3

Аналіз показав, що найбільше логістичних витрат за часткою формується у СТОВ «Перемога» 9,8%. Найменшу питому вагу логістичні витрати в досліджуваних аграрних підприємствах посідають у загальновиробничих витратах від 83,7% до 94%. В складі адміністративних витрат питома вага логістичних становить найбільше в ТОВ «Бееве» – 7,9%, а найменша – в ПП «Надь» – 4,8%. Щодо логістичних витрат в складі витрат на збут, то за структурою вони мають середнє значення і коливаються в господарствах від 46% до 65,8%. Враховуючи результати такого аналізу можна провести розподіл окремих статей логістичних витрат в структурі відповідних витрат підприємств. Динаміку та структуру логістичних витрат в середньому за період 2022-2024 рр. на аграрних підприємствах представимо в табл. 4.

Логістичні витрати у складі адміністративних витрат мають найменше значення. Найбільша величина цієї категорії логістичних витрат як в вартісному так і в відсотковому вимірі в середньому за 2022-2024 роках спостерігається в ТОВ «Бееве» –

815 тис.грн. та 9,9% відповідно. Логістичні витрати у складі загальноновиробничих витрат мали досить вагоме кількісне значення для всіх досліджуваних підприємств, а саме в обсязі від 290 (СТОВ «Перемога») до 7367 тис.грн. (ТОВ «Бееве»), або структурно – 42,6 та 89,5% відповідно. Логістичні витрати у складі збутових витрат найбільше структурно становили в СТОВ «Перемога» і в ПП «Надь» 53,6 та 26,4% відповідно у частці усіх логістичних витрат досліджуваних підприємств.

Таблиця 4. Динаміка та структура логістичних витрат аграрних підприємств (в середньому за 2022-2024 рр.), розраховано авторами на основі фінансової звітності аграрних підприємств

Показники	ПП «Надь»		СТОВ «Перемога»		ТОВ «Бееве»	
	тис. грн.	%	тис. грн.	%	тис. грн.	%
1. Логістичні витрати у складі загальноновиробничих витрат						
Витрати на службові відрядження	170	7,3	41	6,1	571	6,9
Витрати на утримання й експлуатацію машин	1462	62,6	249	36,5	6796	82,6
Разом	1632	69,9	290	42,6	7367	89,5
2. Логістичні витрати у складі адміністративних витрат						
Витрати на службові відрядження	5	0,2	3	0,4	74	0,9
Витрати на утримання ін. матеріальних необоротних активів	5	0,2	-	-	49	0,6
Транспортні послуги	31	1,2	8	1,1	197	2,4
Витрати на охорону	12	0,6	-	-	115	1,4
Витрати на юридичні послуги	11	0,5	-	-	82	1,0
Витрати на аудиторські послуги	7	0,3	5	0,7	74	0,9
Витрати на поштово-телеграфні витрати	2	0,1	-	-	65	0,8
Витрати на транспортні послуги	5	0,2	6	1,0	57	0,7
Витрати на канцелярські послуги	2	0,1	-	-	65	0,8
Витрати на податки і збори	7	0,3	4	0,6	37	0,4
Разом	87	3,7	26	3,8	815	9,9
3. Логістичні витрати у складі витрат на збут						
Витрати на утримання, основних засобів, пов'язаних зі збутом	182	7,8	89	13,1	16	0,2
Витрати, пов'язані із транспортуванням і страхуванням транспортних засобів	212	9,1	75	11,0	16	0,2
Витрати, пов'язані із забезпеченням техніки безпеки і охорони праці	35	1,5	56	8,1	6	0,1
Витрати на зберігання, завантаження, розвантаження і паркування	177	7,6	87	12,8	7	0,1
Інші витрати, пов'язані зі збутом	10	0,4	57	8,6	-	-
Разом	616	26,4	364	53,6	45	0,6
Всього логістичних витрат	2335	100,0	680	100,0	8227	100,0

Величина логістичних затрат розраховується за одним із методів, що передбачені «Наказом про облікову політику підприємства». В відповідності до встановленої системи управлінського обліку структуризація логістичних затрат в розрізі напрямків логістичної діяльності господарства подано в табл. 5.

Таблиця 5. Структуризація логістичних витрат за видами в розрізі напрямів логістичної діяльності підприємств аграрного сектору, на основі [4]

Загальновиробничі витрати					Адміністративні витрати					Витрати на збут				
П	В	Т	З	С	П	В	Т	З	С	П	В	Т	З	С
+	+	+	+		+	+	+	+	+	+		+	+	+
Поелементна структура логістичних витрат за всіма елементами логістичної системи														
1. П – 65; Т – 35					1. П – 40; Т – 30; З – 30					1. П – 5; Т – 5; З – 10; С – 80				
2. В – 80; Т – 20					2. П – 5; В – 30; Т – 30; З – 5; С – 30					2. П – 10; Т – 40; З – 10; С – 10				
					3. П – 2,5; В – 2,5; Т – 90; З – 2,5; С – 2,5					3. П – 10; Т – 70; З – 10; С – 10				
					4, 5, 6, 8, 9, 10. П – 20, В – 20; Т – 20; З – 20; С – 20					4, 5, 6. П – 25; Т – 25; З – 25; С – 25				
					7. П – 5; В – 5; Т – 80; З – 5; Т – 5					7. П – 10; Т – 10; З – 10; С – 70				

Третій етап оцінки ефективності логістичної діяльності передбачає формування комплексного показника до кожної з ланок логістичної системи підприємства. Інтегральні показники надійності логістичної системи підприємства за кожною зі складових розраховуються як відношення чистого прибутку підприємства до суми логістичних витрат кожного окремо взятого напрямку логістичної діяльності. Комплексний показник ефективності логістичної діяльності підприємства визначається як добуток інтегральних показників надійності логістичної системи. Заключний етап оцінки ефективності логістичної діяльності підприємства передбачає формування інтегрального показника [13, с.221].

Враховуючи результати представленої вище структуризації доцільно згрупувати логістичні витрати за окремими елементами логістичних систем досліджуваних аграрних підприємств (табл. 6).

Аналіз показав, що найбільше логістичних витрат досліджуваних підприємств формується в системах виробництва, транспортування та складування. Серед трьох підприємств ТОВ «Бееве» є лідером на місцевому ринку, проте, як показує значення інтегрального показника, його логістична система потребує подальшого удосконалення, як і всіх інших підприємств. Найбільш задіяною у логістичних процесах є технологічна система виробництва, транспортування і складування, про що свідчать коефіцієнти надійності процесних логістичних систем, а саме їх значення є найнижчими. Стосовно логістичних систем постачання і збуту, то можна спостерігати обернену ситуацію. Коефіцієнти надійності за цими логістичними сферами є найвищими, що означає найменшу задіяність в них логістичних витрат, причиною такої ситуації є специфічність аграрного виробництва через

забезпечення виробництва власними ресурсами та переважаючий прямий збут готової продукції.

Таблиця 6. Показники оцінювання ефективності логістичної діяльності аграрних підприємств (в середньому за 2022-2024 рр.), розраховано авторами на основі фінансової звітності аграрних підприємств

Показники	ПП «Надь»	СТОВ «Перемога»	ТОВ «Бєєве»
Чистий прибуток, тис.грн.	9510	7998	11586
Логістичні витрати системи постачання	64	42	44
Логістичні витрати системи виробництва	1335	239	244
Логістичні витрати системи транспортування	411	101	1721
Логістичні витрати системи збуту	65	38	49
Логістичні витрати системи складування	459	264	280
Коефіцієнт надійності логістичної системи постачання	148,6	190,4	263,3
Коефіцієнт надійності логістичної системи виробництва	7,1	33,5	47,5
Коефіцієнт надійності логістичної системи транспортування	23,1	79,2	6,7
Коефіцієнт надійності логістичної системи збуту	146,3	210,5	236,4
Коефіцієнт надійності логістичної системи складування	20,7	30,3	41,4
Інтегральний показник ефективності логістичної системи	1,76	1,98	1,90

Графічну інтерпретацію показників оцінювання ефективності логістичної діяльності аграрних підприємств зображено на рис. 1.

Можна зазначити, що досліджувані підприємства характеризується досить високими значеннями показників ефективності логістичної діяльності. Значення комплексного показника ефективності логістичної системи мало найвище значення в СТОВ «Перемога» і ТОВ «Бєєве» – 1,98 в 1,9 відповідно, а в ПП «Надь» спостерігається уповільнення розвитку логістичної системи, а значення зазначеного комплексного показника було на рівні 1,76. Хоча всі підприємства досить ефективно спрацювали в сфері логістики за останні роки і інтегральні показники ефективності логістичної діяльності мали значення більше одиниці, що засвідчує ефективність розвитку логістичних систем підприємств. Вивчення кількісних залежностей рентабельності операційної діяльності через загальний показник ефективності діяльності логістичних систем від інтегральних показників ефективності логістичних систем за досліджуваними підприємствами показує високі рівні кореляції даних показників ($R_1=0,724$, $R_2 = 0,861$, $R_3 = 0,858$), що підтверджує наявність значного впливу логістичної діяльності підприємств на їх ефективність і в оперативному, і в стратегічному ракурсах.

З метою забезпечення ефективності логістичних систем, слід здійснювати перманентні зміни в діяльність аграрних підприємств, так, щоб розвиток логістичних систем відображався б в логістичних стратегіях, визначався б

пріоритетним логістичним рішенням в системі маркетингу, сприяв формуванню та реалізації стратегії управління логістичною діяльністю, як правило, на базі бізнес-стратегій, стратегій маркетингу та збуту, впровадженню сучасного інформаційного забезпечення та супроводження логістики, формування ефективних логістичних ланцюгів, налагодження постійних контактів зі споживачами [3].

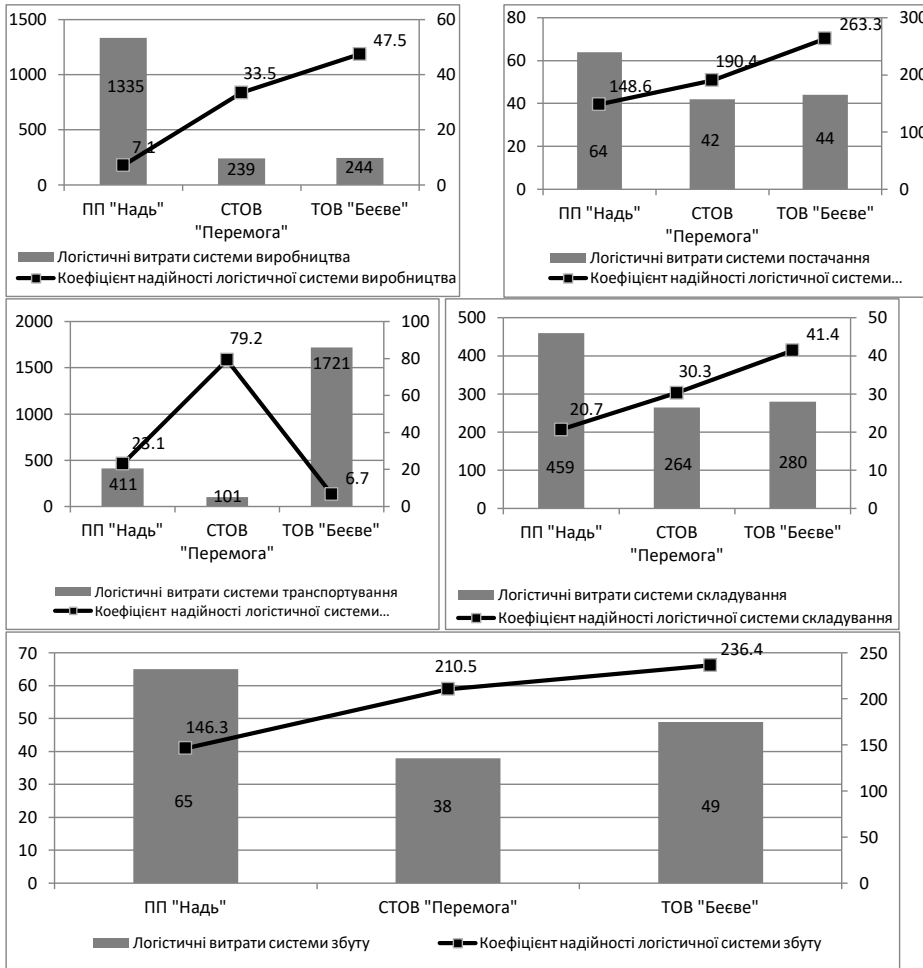

Рис. 1. Графічна інтерпретація показників оцінювання ефективності логістичних систем аграрних підприємств, побудовано авторами

Більш обґрунтовно до питання забезпечення ефективності логістичних систем підійшла в своїх дослідженнях К.В. Мельникова [8, с.285], яка запропонувала здійснення організаційних, кадрових, фінансово-економічних, правових, інноваційних та інформаційних заходів. При цьому

пропонує загальновідомі напрямки забезпечення ефективності, а саме збільшення кількості замовлень із-за стабілізації попиту, оптимізація страхових запасів, скорочення ризиків недопостачання і зменшення логістичних та маркетингових затрат через позбавлення зайвого складування, зростання рівня конкурентоспроможності, використання інноваційної технології.

Висновки. Результати проведеного дослідження дозволило узагальнити основні методи оцінювання ефективності логістичних систем аграрних підприємств, в яких немає єдності в цілісності оцінки, що, в першу чергу, пов'язано з формуванням місця логістичної діяльності на підприємствах як із теоретичної, так і з практичної точки зору. Універсальним підходом для повномірного оцінювання логістичних систем аграрних підприємств виступає комплексний інтегративний підхід, що уможливорює повноцінність оцінки логістичних систем аграрних підприємств із врахуванням усіх актуальних напрямків діяльності та також розширення і поглиблення в подальшому сфери оцінювання логістичної діяльності в стратегічному напрямку. Перспективи подальших досліджень пов'язані з поглибленням управління конкурентоспроможністю логістичних систем як основи стратегічного розвитку агровиробників.

1. Грущенко О.А., Залюбовська С.С., Майсурадзе Г.Г. Інвестування логістичної екосистеми України: шлях до конкурентоспроможності корпорацій у період економічної кризи. Вісник університету «Україна» Серія «Економіка, менеджмент, маркетинг». 2025. №13(40). С. 45-53. <https://iem.uu.edu.ua/naukovi-zdobutky-vykladachiv-iem-za-berezen-kviten-2025/>

2. Гуржій Н. М., Оверченко А.І. Оцінка логістичного потенціалу підприємства як основа вибору його логістичної стратегії. Глобальні та національні проблеми економіки. 2016. Вип. 13. С. 244-248. <http://global-national.in.ua/archive/13-2016/50.pdf>

3. Даниленко В.І., Боровик Т.В., Майборода О.В. Особливості маркетингу та логістики у інфраструктурному забезпеченні зовнішньоекономічної діяльності підприємств АПК. Ефективна економіка. 2024. № 11. URL: <https://www.nayka.com.ua/index.php/ee/article/view/5109>

4. Карінцева О.І., Харченко М.О., Мазін Ю.О., Фалько К.С. Практичні засади підвищення ефективності логістичної діяльності сучасного підприємства. Вісник Сумського державного університету. Серія Економіка. 2021. № 3. С. 127-136. DOI: 10.21272/1817-9215.2021.3-14

5. Ковбаса О.М. Холохоренко Д.С., Чалий Д.Р. Аспекти визначення ефективності логістичної діяльності підприємства. Східна Європа: економіка, бізнес та управління. 2019. Вип. 3(20). С. 242-248. <http://srd.pgasa.dp.ua:8080/bitstream/123456789/2218/1/Kovbasa.pdf>

6. Кузьмін О. Є., Телішевська О. Б. Типологія витрат на логістично-постачальницьку діяльність підприємств. Бізнес Інформ. 2017. №3. С.231-236. http://www.irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/irbis_nbuv/cgiirbis_64.exe?I21DBN=LINK&P21DBN=UJRN&Z21ID=&S21REF=10&S21CNR=20&S21STN=1&S21FMT=ASP_meta&C21COM=S&2_S21P03=FILA=&2_S21STR=binf_2017_3_38

7. Кулакова С., Калембет А., Подкопова Д. Особливості формування логістичних витрат підприємств в умовах воєнного стану. Фінансово-кредитні системи: перспективи розвитку. 2023. № 1(8). С. 22-29. <https://reposit.nupp.edu.ua/media/30987>

8. Мельникова К. В. Ефективність логістичних систем. Бізнес Інформ. 2021. №12. С. 283-287 <https://doi.org/10.32983/2222-4459-2021-12-283-287>

9. Минко Л.М., Коротуха К.М. Методи управління логістичними витратами. Ефективна економіка. 2016. Вип. 1. URL: http://www.economy.nayka.com.ua/pdf/1_2016/50.pdf

10. Мохненко А.С., Наумов О.Б., Чмут О.О. Модель організаційно-економічного механізму логістичної системи підприємства. Науковий вісник Херсонського державного університету. Сер. Економічні науки. 2023. Вип. 48. С. 19-24. <https://doi.org/10.32999/ksu2307-8030/2023-48-3>

11. Нестеренко Р.В. Методичні аспекти забезпечення логістичної діяльності підприємств як напрям їх ефективного функціонування та розвитку. Бізнес-Інформ. 2019. №2. С.266-270. 10.32983/2222-4459-2019-2-266-270

12. Сумець О.М. Теоретико-методологічні засади логістичної діяльності підприємств агропродовольчого комплексу: монографія. Харків: КП «Міська друкарня», 2015. 543 с. https://library.krok.edu.ua/media/library/category/monografiji/sumets_0006.pdf

13. Трифонова О.В. Кравець О.Ю. Формування оптимальних логістичних систем у процесі стратегічного управління стійким розвитком підприємства. *Економічний простір*. 2019. №142. С. 217-226. <https://doi.org/10.30838/P.E.S.2224.260219.217.391>

14. Яремко І. Класифікація витрат як основа організації обліку і контролю логістичної діяльності підприємства. *Економіка та суспільство*. 2024. Вип.64. URL: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2024-64-125>

1. Hrushchenko O.A., Zaliubovska S.S., Maisuradze H.H. Investuvannya lohistrychnoi ekosystemy Ukrainy: shliakh do konkurentospromozhnosti korporatsii u period ekonomichnoi kryzy. *Visnyk universytetu «Ukraina» Seriya «Ekonomika, menedzhment, marketynh»*. 2025. №13(40). S. 45-53.

2. Hurzhii N. M., Overchenko A.I. Otsinka lohistrychnoho potentsialu pidpriemstva yak osnova vyboru yoho lohistrychnoi stratehii. *Hlobalni ta natsionalni problemy ekonomiky*. 2016. Vyp. 13. S. 244-248.

3. Danylenko V.I., Borovyk T.V., Maiboroda O.V. Osoblyvosti marketynhu ta lohistryky u infrastruktturnomu zabezpechenni zovnishnoekonomichnoi diialnosti pidpriemstv APK. *Efektivna ekonomika*. 2024. № 11. URL: <https://www.nayka.com.ua/index.php/ee/article/view/5109>

4. Karintseva O.I., Kharchenko M.O., Mazin Yu.O., Falko K.S. Praktychni zasady pidvyshchennia efektyvnosti lohistrychnoi diialnosti suchasnoho pidpriemstva. *Visnyk Sumskoho derzhavnogo universytetu. Seriya Ekonomika*. 2021. № 3. S. 127-136.

5. Kovbasa O.M., Kholokhorenko D.S., Chalyi D.R. Aspekty vyznachennia efektyvnosti lohistrychnoi diialnosti pidpriemstva. *Skhidna Yevropa: ekonomika, biznes ta upravlinnia*. 2019. Vyp. 3(20). S. 242-248.

6. Kuzmin O. Ye., Telishevska O. B. Typolohiia vytrat na lohistrychno-postachalnytsku diialnist pidpriemstv. *Biznes Inform*. 2017. №3. С.231-236.

7. Kulakova S., Kalemбет A., Podkopova D. Osoblyvosti formuvannia lohistrychnykh vytrat pidpriemstv v umovakh voiennoho stanu. *Finansovo-kredytni systemy: perspektivy rozvytku*. 2023. № 1(8). S. 22-29.

8. Melnykova K. V. Efektyvnist diialnosti lohistrychnykh system. *Biznes Inform*. 2021. №12. S. 283-287

9. Mynko L.M., Korotukha K.M. Metody upravlinnia lohistrychnymy vytratamy. *Efektivna ekonomika*. 2016. Vyp. 1. URL: http://www.economy.nayka.com.ua/pdf/1_2016/50.pdf

10. Mokhnenko A.S., Naumov O.B., Chmut O.O. Model orhanizatsiino-ekonomichnoho mekhanizmu lohistrychnoi systemy pidpriemstva. *Naukovi visnyk Khersonskoho derzhavnogo universytetu. Ser. Ekonomichni nauky*. 2023. Vyp. 48. S. 19-24.

11. Nesterenko R.V. Metodichni aspekty zabezpechennia lohistrychnoi diialnosti pidpriemstv yak napriam yikh efektyvnoho funktsionuvannia ta rozvytku. *Biznes-Inform*. 2019. №2. S.266-270.

12. Sumets O.M. Teoretyko-metodolohichni zasady lohistrychnoi diialnosti pidpriemstv ahroprodovolchoho kompleksu: monohrafiia. *Kharkiv: KP «Miska drukarnia»*, 2015. 543 s.

13. Tryfonova O.V. Kravets O.Iu. Formuvannia optymalnykh lohistrychnykh system u protsesi stratehichnoho upravlinnia stiiykim rozvytkom pidpriemstva. *Ekonomichniy prostir*. 2019. №142. S. 217-226.

14. Iaremko I. Klyasyfikatsiia vytrat yak osnova orhanizatsii obliku i kontroliu lohistrychnoi diialnosti pidpriemstva. *Ekonomika ta suspilstvo*. 2024. Vyp.64. URL: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2024-64-125>